

Spoločná správa a stanovisko odbornej komisie pre posúdenie obhospodarovania lesov v Národnom parku Poloniny vo vzťahu k nárazníkovej zóne lokality svetového dedičstva UNESCO.

Úvod

Na základe podnetu zo Správy Národného parku Poloniny zorganizovala Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) odborné komisionálne posúdenie realizovaných lesohospodárskych zásahov v nárazníkovej zóne lokality svetového prírodného dedičstva UNESCO Staré bukové lesy a bukové pralesy Karpát a iných regiónov Európy.

Hlavnou úlohou takto definovanej odbornej komisie (ďalej len „komisia“) bolo **posúdenie vhodnosti v súčasnosti používaných postupov obhospodarovania lesných porastov v tejto lokalite a jeho súlad s relevantnými dokumentami schválenými Vládou Slovenskej republiky**. Za takéto dokumenty možno považovať najmä:

- Uznesenie vlády SR č. 528/2017 k lokalite UNECO
- Program starostlivosti o Národný Park Poloniny na roky 2017 – 2026 schválený Vládou SR v roku 2017.

Podľa uznesenia vlády SR č. 528/2017 vyplývala povinnosť zabezpečiť na pozemkoch v správe organizácií v zakladateľskej pôsobnosti rezortu pôdohospodárstva a obrany výlučne prírode blízke obhospodarovanie lesov v nárazníkovej zóne lokality Staré bukové lesy a pralesy Karpát a iných regiónov Európy. Podľa schváleného Programu starostlivosti o NP Poloniny je v týchto lokalitách ako opatrenie na dosiahnutie cieľov starostlivosti uvedené zabezpečiť výberkový spôsob obhospodarovania.

Podľa týchto dokumentov by sa na týchto pozemkoch v správe organizácií v zakladateľskej pôsobnosti rezortu pôdohospodárstva a rezortu obrany malo realizovať výlučne prírode blízke obhospodarovanie lesov.

ŠOP SR ohľadne nominácie zástupcov do komisie oslovila Lesnícku fakultu Technickej univerzity vo Zvolene, Národné lesnícke centrum, Hnutie Pro Silva, Ministerstvo Životného prostredia SR a Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

Lesnícka fakulta TU vo Zvolene za člena komisie nominovala prof. Ing. Milana Sanigu, DrSc.; Národné lesnícke centrum Ing. Ivora Rizmana za spoluúčasti Ing. Jána Kučeru; hnutie Pro Silva reprezentoval Ing. Michal Tomčík z Obecných lesov Veľký Folkmár a zároveň aj prof. Ing. Milan Saniga, DrSc. - ako predseda hnutia; Ministerstvo Životného prostredia SR nominovalo Ing. Petra Maňku PhD. ; Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Ing. Evu Hušťákovú a za ŠOP SR bol členom komisie Ing. Peter Baláž, PhD. za spoluúčasti Ing. Henricha Mička.

O komisionálnom posúdení boli informovaní aj zástupcovia Správy NP Poloniny a Lesopoľnohospodárskeho majetku Ulič, š.p. (LPM Ulič), ktorí boli prizvaní k účasti na komisionálnom posúdení.

Priebeh

Odborná komisia sa stretla 17. júla 2019 priamo v NP Poloniny v informačnom stredisku Správy NP v Novej Sedlici, kde riaditeľ Správy NP Ing. Mário Perinaj oboznámil komisiu so situáciou v dotknutých lokalitách, s problémami, ktoré Správa NP Poloniny identifikuje v súvislosti s obhospodarovaním predmetných lokalít a taktiež komisii predložil súbor nasledovných otázok:

1. *V rámci JPRL 217 A a 227 A bola vykonaná lesohospodárska činnosť, ktorá sa realizuje vo veľkej časti nárazníkovej zóny SPD UNESCO“ Staré bukové lesy a pralesy Karpát a iných regiónov Európy“. Ide o prírodu blízke hospodárenie?*
2. *Je zrealizované zalesňovanie voľnokorennými sadenicami buka v dotknutých JPRL v mesiaci júl v poriadku?*
3. *Je lesohospodárska činnosť uplatňovaná v záujmovom území bez ohľadu na ochranu prírody a medzinárodné záväzky štátu vhodným hospodárením?*
4. *Sú dané opatrenia vykonané správne z biologického resp. ekonomického hľadiska vo vzťahu ku klimatickej zmene?*
5. *Navrhnite, akým spôsobom by mali byť porasty v Národnom parku Poloniny manažované vo vzťahu k medzinárodným záväzkom štátu - svetové dedičstvo UNESCO a Diplom rady Európy.*

Keďže časť členov komisie odmietla odpovedať na prvé štyri otázky s odôvodnením, že na základe ich formulácie je vopred zrejmé, že by odpoveď bola záporná, komisia sa dohodla, že sa z uvedených otázok nastolených Ing. Perinajom, bude zaoberať iba poslednou – návrhom vhodného spôsobu manažmentu.

Komisia sa potom dohodla na ďalšom postupe a na druhý deň – 18. júla 2019 pokračovala terénnou obhliadkou vytipovaných lesných porastov. Po skončení terénnej obhliadky a diskusie priamo v teréne, za účasti zástupcov LPM Ulič, sa členovia komisie dohodli, že každý vypracuje svoje odborné stanovisko a Ing. Peter Baláž, PhD. následne na základe čiastkových stanovísk zostaví spoločné stanovisko komisie a pošle ho ostatným členom komisie na konzultáciu a následne aj na schválenie.

Stanovisko komisie

1. ***Vhodnosť v súčasnosti používaných postupov obhospodarovania lesných porastov v tejto lokalite a jeho súlad s relevantnými dokumentami schválenými Vládou Slovenskej republiky***

Nakoľko sa k tejto problematike časť členov komisie vo svojom stanovisku vôbec nevyjadrila, príp. vyjadrila iba okrajovo, **spoločné stanovisko celej komisie sa k tejto otázke nemôže vyjadriť**. Stanoviská jednotlivých členov komisie k tejto otázke sú k dispozícii v stanoviskách členov komisie, ktoré sú prílohou tohto dokumentu.

2. Návrh manažmentu lesných porastov v nárazníkovej zóne Svetového prírodného dedičstva UNESCO Staré bukové lesy a pralesy Karpát a iných regiónov Európy

Komisia sa zhodla na nasledujúcich bodoch:

- a) Lesné porasty v dotknutej lokalite nepochybne majú vhodné podmienky na realizáciu prírode blízkeho obhospodarovania lesa podľa návrhu novely zákona o lesoch schválenej uznesením vlády SR č. 227 z 29. mája 2019 a jeho podrobnejších úprav, ktoré budú definované v príslušných vykonávacích predpisoch, a to predovšetkým z pohľadu drevinového zloženia a úspešnosti a dynamiky prirodzenej obnovy pod materským porastom.
- b) Realizácia takýchto postupov si z hľadiska pôdných a terénnych vlastností v danej lokalite vyžaduje veľký dôraz na výber vhodnej ťažbovo-približovacej technológie s možnosťou kombinácie viacerých technológií aj v rámci jednej JPRL (napr. kombinácia lanovkovej a traktorovej technológie, príp. kombinácia s približovaním koňom).
- c) Pre zabezpečenie prírode blízkeho obhospodarovania lesa podľa návrhu novely zákona o lesoch schválenej uznesením vlády SR č. 227 z 29. mája 2019 a jeho podrobnejších úprav, ktoré budú definované v príslušných vykonávacích predpisoch je potrebné prehodnotiť v súčasnosti existujúcu sieť lesných ciest a zabezpečiť vhodný spôsob sprístupnenia porastov s dôrazom na zamedzenie zbytočného pohybu ťažkých mechanizmov po ploche lesného porastu a vzniku negatívnych erózných javov. Prípadné nové prvky sprístupnenia porastov je potrebné budovať veľmi citlivo s vysokým dôrazom na prevenciu proti následnej erózii, v žiadnom prípade nepribližovať po vodných tokoch.
- d) Zabezpečenie vhodných približovacích technológií a zabezpečenie vhodného sprístupnenia si vyžiada dodatočné investičné náklady.
- e) Vzhľadom na prírodnú a spoločenskú hodnotu a tohto územia je vhodné ponechať časti lesných porastov, ako napr. niektoré nedostupné časti, okolie vodných tokov a pod., bez zásahu.
- f) Pre dosiahnutie uvedených cieľov je z hľadiska predpisu vhodných modelov hospodárenia možná zmena kategórie lesa z hospodárskych lesov na lesy osobitného určenia.

Záver

Nakoľko aj prítomní zástupcovia LPM Ulič deklarovali ochotu prejsť na spôsoby obhospodarovania lesa podľa návrhu novely zákona o lesoch schválenej uznesením vlády SR č. 227 z 29. mája 2019, odborná komisia odporúča všetkým relevantným inštitúciám zabezpečiť prehodnotenie obhospodarovania lesov v dotknutých lokalitách a zabezpečiť dostatočnú finančnú, personálnu a informačnú podporu bezodkladnej zmeny manažmentu týchto lesných porastov.

Prílohy

Stanoviská jednotlivých členov komisie (ako samostatné dokumenty).